

SZERVEZÉSI ÉS VEZETÉSI TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG

Marketing Szakosztály

Meghívó **a Szakosztály 2010. évi 1. előadói és vitaülésére**

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság (SZVT) Marketing Szakosztálya, meg a Pénzügyi és Ellenőrzési Szakosztálya, valamint a Gépipari Tudományos Egyesület (GTE) Ipargazdasági Szakosztálya és Szenior Fóruma

2010. január 27-án, szerdán, 15,00 órai kezdettel

együtt tartja **előadói és vita ülést** a Budai Technika Háza (Budapest, II., Fő utca 68.) III. emelet **351. termében**.

Az előadás vitaindító úgy, hogy a 2010. év során és jövőre a témában több alkalommal tervezünk és erősen reméljük, hogy tartunk is előadói és vita üléseket.

Az előadás témája: Még néhány további kiegészítő gondolat a most zajló gazdasági világválság egyes még nem említett előzményeiről, okairól és az ezután várható változatokról: nálunk, Európában és globálisan.

Előadást tart: dr. Kisfalvi Tibor, az SZVT Marketing Szakosztály elnöke,
a GTE Ipargazdasági Szakosztály titkára.

Előadás

1. A most zajló gazdasági világválság előzményei, okai

Kína a múlt század hatvanas éveinek második felében, 1968-ban, úgy döntött, hogy tíz éven belül nagy arányú gazdasági fejlesztésbe kezd a világgazdaság versenyképes élvonalába kerülése érdekében és ehhez hozzákezdve száz év alatt megkísérli megvalósítani az élvonalba kerülést, a világ versenyképességi listáján az első tíz közé küzdve magát.

Kína a nagy arányú gazdasági fejlesztés hogyanját, stratégiáját 1977-re kidolgozta és 1978-ban megjelent a világpiacon igen olcsón – az USA-hoz képest egyharmad áron, az Európai Unóhoz képest fél áron – előállított termékeivel, a hozzáértőknél nagy riadalmat keltve, a többiek lesajnáló mosolya mellett.

A nagy riadalom a világpiacon a hozzáértő nem-kínai résztvevőknek eddig harminckét évnyi küzdelmet hozott, s mára kiderült, hogy a világgazdaság huszadik századi élvonala jórészt nem állja a versenyt. A többiek lesajnáló mosolya eltűnt. Kína mára a világ versenyképességi listáján a 29. helyre került.

A José Manuel Barroso által vezetett Európai Bizottság 2005 őszén elemezte az Európai Unió várható helyzetét a világgazdaságban és ennek során az Európai Unió biztosai 2005 szeptemberi vallóniai szemináriuma felhívta az Európai Unió tagjainak figyelmét: „Ha Európa nem alkalmazkodik a globalizációhoz, múzeumává válik, míg Kína a világ műhelyévé.” – Európa nem alkalmazkodott.

E téren 2005 ősze óta annyi az új fejlemény:

- Az 1,3 milliárd lakosú Kína mára, 2010-re a világ műhelyévé vált mintegy 300-400 millióra becsült aktív műhelytagjával és 5-10 éven belül ezek száma – egyes becslések szerint – 500-600 millióra alakulhat.
- Az 1,2 milliárd lakosú India is a világgazdaság jelentős műhelyévé vált mintegy 300 millióra becsült aktív műhelytagjával és
- a több mint 220 millió lakosú Indonézia is megkezdte a világgazdaság számottevő műhelyévé válását.

A kínaiak a 2005. év szeptembere elején bejelentették: „Kína a közeljövőben 50 új globális céget, rendszert szervez és működtet majd”. Azóta ezek a globális cégek, rendszerek működnek. – Kiegészítésül 2010-ben érdemes figyelembe venni: az öt kontinens összes kutatóhelyének 60%-án kínaiak dolgoznak és Kínán kívül 100 millió kínai él. A kínaiak nem is panaszkodnak, hogy nincs elegendő innovációs vagy világpiaci információjuk – mégpedig alig valami költséggel – a régebbi cégek és az új, globális cégek működéséhez, versenyképességéhez.

A kínaiak és az indiaiak sok autót gyártanak és kijutottak már az úrbe. Kínában 2008-ban és 2009-ben több autót gyártottak, mint az USA-ban.

Mindezek fényében 2010-ig:

- az USA gazdasága – láttuk –, amit tudott, elkövetett a versenyben maradásért, nem kevés gonddal maradvá mára, s a világban nemcsak ők;
- az Európai Unió küzdött, hogy Európa alkalmazkodjon a globalizációhoz, s ne váljon múzeumává, de manapság gond itt is van, nem kevés;
- a gazdasági világválság zajlik, előzményeit, okait vizsgálunk célszerű.

A Világgazdasági Fórum 133 országra kiterjesztett újabb – 2009. év őszén közzétett – versenyképességi rangsorában: 1. Svájc, 2. Egyesült Államok, 3. Szingapúr, 4. Svédország, 5. Dánia, 6. Finnország, 7. Németország, 8. Japán, 9. Kanada és a 10. Hollandia. – Kína a 29. helyen van, Magyarország pedig a 2007. évi 47. helyről 2008 őszére lejjebb került a 62. helyre: Panama, Costa Rica, Mexikó, Horvátország, Törökország, Brazília, Montenegró, Kazahsztán, Görögország és Románia társaságába, de 2009-re az 58. helyre javított.

Röviden összefoglalva a most zajló gazdasági világválságról és ennek az előzményeiről, okairól elmondottakat:

Kína 1968-tól 1977-ig százéves fejlesztési tervet, stratégiát dolgozott ki magának a világgazdaság élvonalába kerülésére, és **1978-tól máig annak egyharmadát meg is valósította, nem kis sikerrel.** Az első harmad főként az ipart fejlesztette, a második várhatóan az élelmiszergazdaságot hozza világszintre, a harmadik az összes többit.

Az USA, az Európai Unió (ezen belül mi is) és mások 1978-tól a nemzetközi bankpiaci sajtóból pontosan ismerve a stratégiát, szép csendben hallgatva a stratégiáról, mindmáig meg sem említve otthon a nekik (s nekünk) ettől várható szomorú következményeket, – sok mindent megkíséreltek ennek kivédésére, majdnem tökéletesen sikertelenül.

Mi magyarok a kínai fejlesztési stratégia ügyében végig, máig, megjátszottuk a süketnémát. – [Pedig én például – erre kötelezve – az Agrárgazdasági Kutató Intézet nemzetközi kutatási főosztályán, 1977-ben, tanulmányt írtam arról, hogy milyen lesz Kína gazdasági helyzete 2000-ben. Ekkor tudományos vita is volt (néhány hónappal a kínai stratégia megvalósításának megkezdése előtt) a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Minisztérium, egyetemek és kutató társintézetek szakemberei részvételével, – s a vita résztvevőinek egy része még ma is él. A tanulmányomban Kína jelentős mértékű, 2000-ig várható, gazdasági fejlődése – két színvonalas, angol nyelvű, nemzetközi forrásból – adatokkal bőven részletezve, kellőképpen előre jelezve volt. Tehát nem igaz, hogy a kínai fejlesztési stratégiáról nem tudunk eleget az elejétől kezdve.] – Nem ártott volna hazánk gazdaságának, ha nyílt színen elemeztük volna széles e hazában a lehetséges tennivalóinkat a kínaiak 1978-tól máig megvalósított fejlesztési stratégiájába való bekapcsolódásunkról, ha nem az elejétől (mert akkor még KGST-sek voltunk), de legalább 1990-től. **Ezt nagyon elmulasztottuk.**

2. A most zajló gazdasági világválság ezután várható változatairól

2/a. Nálunk

Nálunk sajátságos – Nyugat-Európától eltérő – **társadalmi, politikai, gazdasági viszonyok uralkodtak** a második világháború végétől, **1945-től mindmáig.** **Magyarország** a kapitalizmusból 1945-től – szovjet megszállás alatt – a szocializmusba, majd 1990-től – szovjet megszállás nélkül – a szocializmusból a kapitalizmusba, a KGST-s tervezőgazdálkodásból a piacgazdálkodásba, s később a kapitalizmusból a globális versenyvilágba vezető sajátságos úton haladt.

Először meg kell határoznunk azt az időpontot, amikor kétséget kizáróan otthagytuk a Horthy-korszakot és ennek emlékeit, a királyság emlékeit, a főúri-, úri világot, a magántulajdonos, pénzüpiacos, bankpiacos, tőzsdés világot, a vallásos hittek szellemi, istenes világát és mindezt illet elfelejtenünk.

Ekkor léptünk át: a KGST-s, tervgazdálkodó, materializmusról mesélő, MSZMP-s proletárosan diktatúrás, szakszervezetes világba, szovjetes megszállás alatt, mindennek az összes sajátosságaival, szokásaival, szabályaival, törvényeivel, szervezeteivel és embereivel.

Ez az időpont: 1947. év őszén volt, s azóta több mint 62 év múlt el, mégpedig 42 év KGST-s viszonyok között, majd 20 év – 1990 – óta a változott feltételekkel, de, sajnos, tudatilag egyáltalán nem feledve a 42 éveket, sőt! **Ezt** a most zajló gazdasági világválság nálunk ezután várható változatainak megfogalmazásakor, kérdéseink megválaszolásakor **nem szabad elfelejteni**.

Az ilyen kérdések vizsgálatánál ezt a 42 évet nem szokták figyelembe venni, pedig míg mi KGST-s tervgazdálkodtunk, addig a kapitalista viszonyok piacgazdálkodása hatalmas fejlődésen, változásokon ment keresztül a globális versenyvilágba vezető úton. Mi ennek a fejlődésnek a tudásanyagát és gyakorlati megvalósításának módszereit, praxisát nem vettük át. Mindezt pótolni kell! – Mit is?

- Hazánkban feleannyi volt az egy főre jutó GDP az Európai Unióba történő belépésünkkel, 2004-ben, mint az Európai Unió többi országában akkor. Ezt **máig sem dupláztuk meg**, pedig ezt már 2001-ben is – a belépés előkészítésekor – kérte az Európai Unió, s azóta is minden év elején.
- Hazánk diplomás elitje egyharmad annyi posztgraduális diplomát szerzett az Európai Unióba történt belépésünkig, mint a többi Európai Unió országban a diplomás elit (s ezt szóvá is tették az Európai Unióban). Ez azt jelenti, hogy a magyar elit nem követte a többiek gazdasági fejlődését, s a fejlődés tudásanyagait, témáit nem sajátította el. Nem szerzett ebben praxist sem, a gyakorlati tudás is lemaradt. – Egy példa: az akácméz öt kontinensen történt eladási módja, s az ebből származó óriási veszteségek. Európában hazánkban van az akácfák 95 százaléka, s az akácvirágokból értékes akácméz lesz, de ezt négy németországi cég adja el öt kontinensen, mert nekik van ötkontinenses kiépített értékesítési szervezete, hálózata, nekünk nincs – húsz évnyi szabad piacgazdálkodás után sem. Így az akácméz értékesítési árának kétharmada a négy német cégé, egyharmada a magyaroké. – Egy kilogramm magyar akácméz hazai kiskereskedelmi ára kétezer forint körüli (2 M Ft/t).

- **Hazánk diplomás elitje nem szerezte meg a hazai rendszerközponttal működő ötkontinenses világcégek tervezésének, szervezésének, kutatásának, fejlesztésének és működtetésének ismereteit és gyakorlatát.**

Pedig ehhez:

- Rómából megküldött német és angol nyelvű szakanyagok itthon sokkal több mint húsz éve az MTA-nál (az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságnál) – az 1970-es évek második fele óta – rendelkezésre álltak.
- Nekem feladatomból volt a kutatóintézetben mindezek másfél éves tanulmányozása.
- Ekkortájt római kérésre az MTA-n Rendszerkutatási Komplex Bizottságot hoztak létre e témákban, s ennek Agráripari Termelési Rendszerek Munkabizottságának titkárává nevezett ki a Bizottság. Így tevékenykedtem 1977-től 1980-ig és írtam meg „Az agráripari termelési rendszerek rendszerelméleti alapjai” című munkabizottsági vitaanyagot, amelyet a munkabizottságban négy éven át vitattunk meg.
- Ezen felül e témakörben hat vitaanyagot írtam római megrendelésre az MTA és a MÉM útján 1978-tól 1988-ig, amelyeket francia, német és orosz nyelvterületek tudományos vitahelyein az Agrárgazdasági Kutató Intézet főigazgatója – igen nagy sikerrel – vitatott meg.
- Mégis mindmáig hazánkban nincsen egyetlen magyar rendszerközpontú világcég: sem a mezőgazdaságban, az élelmiszeriparban, de a gépiparban, a vegyiparban vagy egyébütt sem. Így a profitot nem mi tartjuk meg, hanem hazánkban – külföldi világcégeknek dolgozva – természetesen **ők kiviszik a profitot, ami ma már legalább negyede a hazai GDP-nek.**

Már az SZVT „Műhelyvita sorozatunk 3. ülésén” (lásd: SZVT honlap [www.szvt.hu] Marketing szakosztály), 2007. május 30-án megállapítottuk:

- Gazdaságunk számára rendkívül lényeges, hogy a globalizációs versenyképesség, tudás és teljesítmény ügyeiben a mi receptjeink milyenek voltak, s milyenek ma? Kérdés továbbá, hogy milyen a globális kihívásokhoz történő sikeres alkalmazkodásunkhoz szükséges anyagi és szellemi színvonalunk?
- Ugyancsak kérdés számunkra, hogy Magyarországon a múlt és a ma receptjei helyett milyenek legyenek a jövő receptjei az iparunkban, élelmiszergazdaságunkban és egyébütt, s ehhez milyen globalizációs tudás kell, milyen szellemi színvonal?

- A globalizációs tudásgazdagságért, a globalizáltságra képzettségért hazánkban nem kevés a tennivaló. Akik – a globális szervezet tevékenységéhez szükséges általános műszaki és közgazdasági tudás mellett – esetleg még máig sem szereztek meg a versenyképes globális, multinacionális szervezetek működtetéséhez a skandinávok versenyképességi szintjéhez hasonló informatikai, rendszerelméleti, marketing és számítógépes gazdaság-matematikai tervezési (operációkutatási) ismereteket posztgraduális képzésen vagy egyébként, azok – ha tehetik – szereznek meg (elméletben és gyakorlatban igen magas – ha lehet - skandináv, svájci vagy szingapúri szinten).
- A versenyre épülő piacgazdaságban a globalizációs tudásgazdagság, a globalizáltságra képzettség, a globálisan versenyképes innováltság és a digitálisan globalizáltság egyaránt: „sine qua non” (ami nélkül nem megy – a globális szervezet, rendszer versenyképes tervezése, szervezése, kutatása, fejlesztése és működtetése). – Ne reméljük, **enélkül nem megy**.
- A 2006. év végén Bokros Lajos azt nyilatkozta, hogy „nem látom azokat a növekedési gócpontokat, amelyek 2009-től meglódnának a magyar gazdaság szekerét” (Figyelő, 2006. 51-52. szám 13. oldal). „Ez bizony az ország pénzügyi egyensúlyát nem kis mértékben érintené, ha addig nem kerülne megoldásra” – írta Bokros Lajos. S nem került megoldásra és az ország pénzügyi egyensúlyával 2009-ben, meg azóta is nem kis mértékű gondjaink vannak a magyar gazdaság szekerével. Nem történt téves előrejelzés.
Viszont Bokros Lajos nyilván olyan mértékű növekedési gócpontra gondolt – különben meg sem említette volna –, amely csak globalizáltsággal, új, globális mértékű, magyar rendszerközpontú szervezettel, rendszerrel (szervezetekkel, rendszerekkel) valósítható meg. Kérdés, hogy hazánkban akár ma is, **2010-ben bárki látja-e vagy sem a növekedési gócpontokat**, amelyek csak globalizáltsággal, új, globális mértékű, magyar rendszerközpontú szervezettel, rendszerrel (szervezetekkel, rendszerekkel) valósíthatók meg – a magyar gazdaságban és azon belül a gépiparunkban, élelmiszergazdaságunkban vagy egyébütt létrehozott magyarországi globális rendszerközponttal, s ha igen, hol, mikor és hogyan? – **Nekem úgy tűnik: senki nem látja, az elitünkből! Senki.**

Ma, 2010-ben egyértelműen megállapíthatjuk: az elmúlt három-négy évben semmit nem léptünk ez ügyekben előre, nincsenek „növekedési gócpontjaink”, nem kerültek megoldásra. Sajnos, az ismeretek, a tudás, a praxis megszerzése nélkül, mindezek pótlólagos megszerzése nélkül, a globális versenyvilágban nincs esélyünk elkerülni a versenyképtelenséget, a veszteséget, a sikertelenséget, a szegénységet, az eladósodás növekedését és előbb, utóbb netán a csődöt.– Ez „Nálunk” az egyik változat!

Másik változat lehetne: ha akadnának olyan magyarok vagy kölcsönbe néhány svájci, esetleg skandináv vagy szingapúri, akik értenek a most zajló gazdasági világválság kezeléséhez, „növekedési gócpontjaink” megvalósításához, – őket kellőképpen megfizetve – meghívni és azonnal hozzáfogni a megvalósításhoz.

A 42 évnyi kitérés alatt szerzett hiedelmek félrevezették az elitünket, hittek a csodákban, mondták, terjesztették, meséltek, meséltek ..., de most már lejárt a mesék világa! – **Emberek, magyarok: ÉBRESZTŐ!** – Gondoljunk bele: az elmúlt húsz év alatt **senki** nem ígérte, hogy gazdaggá teszi az ország népét, s nem is mondta el: miként! Azt nem is említve, hogy gazdaggá tette volna! Hát: ki? És miért?

2/b Európában

Az USA-ban van elnök és van kormány, miniszterek, az Európai Uniónak 2009 végéig nem volt elnöke, kormánya és miniszterei, csak az Európai Unió államoknak, s ez nem mindegy. Így az EU-tól csak szerény, esetleges teljesítmények, esetenként: sokváltozatos megoldásokból voltak várhatók valamilyen megoldások a most zajló gazdasági világválságban. Most, a 2010. év elejétől, az Európai Uniónak van elnöke és külügyére, s talán várhatók – előbb, utóbb – a kedvezőbb megoldásokra törekvések.

2/c Globálisan

Mindenekelőtt vizsgáljuk meg, hogy mások miképpen látják a dolgokat, például az élenjárók világában egy Nóbeldíjas. A világszerte csődök ügyeiben nyilatkozott egy bangkoki konferencián az egyik USA-béli Nóbeldíjas közgazdász, Joseph Stiglitz: és „új globális tartalékrendszer kidolgozását sürgette, amiben Kínának kulcsszerepet kell kapnia.” Meg hozzátett még néhány apróságot, miszerint:

- „A dollár március óta 12 százalékos veszítést szenvedett értékéből ...”
- „A dollár nem jó értékmegőrző és most hiábavaló arra számítani, hogy visszanyerje erejét.”
- „Európa és az Egyesült Államok döntéshozói elárasztották a világot friss pénzzel, és ez könnyen spekulációs buborék kialakulásához vezethet, mivel ez a bőséges likviditás nem talál magának kedvező lehetőséget.”
- „Arról sincs meggyőződve, hogy az amerikai szövetségi jegybank (Fed) teljesíteni tudja az ígérteit, és kellő időben kiszívja a fölös pénzforrásokat a piacról.”
- „A világválság beigazolta, hogy az amerikai stílusú kapitalizmusnak egyszersmind vége.”
- „A globális pénzpiac csak azért nem omlott össze, mert kormányok sorozatban dobták be a mentőöveket.”

- „Az amerikai gazdaság gyors felépüléséről sincsen meggyőződve, szerinte túlértékelik a biztató jeleket, alábecsülik a munkanélküliség gyors növekedésének veszélyeit.”

A kínai jegybank egyik monetáris tagja aggódik: „A 776,4 milliárd dollár értékű befektetés nem biztonságos” Kína részéről történt amerikai államkötvények vásárlása kapcsán.

A Nóbeldíjas közgazdász, meg a kínai jegybank egyik monetáris tagja egyaránt aggódik sokmindenen, azt viszont egyelőre senki nem fessegeti, hogy Ázsiában – főként Kínában – jórészt egyharmad áron tudnak árúkat előállítani, mint az Egyesült Államokban és féláron, mint az EU-ban, pedig ebben van valóban a világválság igazi oka és annak megoldásának kulcsa.

A 2008. év őszen Pekingben összeültek a kínaiak, indiaiak, indonézok, japánok és a kilenc országot képviselő ASEAN-osok, stb. (összesen mintegy 3 milliárd lakost képviselve), meg a (félmilliárd lakosú) EU-sok. Majd 2009-ben – több lépésben – létrejött a G20-ak csoportja, képviselve a világ GDP előállításának 70-80%-át és megkezdték a gazdasági világválság utáni szabályozott és ellenőrzött világ pénzpiacok, világ bankpiacok, na meg az értékesítési és beszerzési piacok globális rendszerét létrehozni (legalább mintegy négy milliárd ember számára). Megvalósítás esetén ez lehet az egyik változat: a most zajló gazdasági világválság egyik globálisszerű első szabályozott és ellenőrzött változata, megfejelve szervezett, egyeztetett és ellenőrzött globális értékesítési és beszerzési piacrendszerrel.

A másik változat: teljes világ pénzpiaci, világ bankpiaci, meg értékesítési és beszerzési szabályozott és ellenőrzött piacrendszer (majd egyszer valaha) mind az öt kontinens egészére. Igen jelentős számban vannak már globális világcégek, informatikai világháló, akkor viszont miért ne legyen előbb-utóbb globális világtársadalom, mondhatni **kvázi-világállam**, s majd később – esetleg jóval később – netán **nem-kvázi** is. A fejlődés az idők során, mindeddig, már hozott többféle meglepetést.

Az előadást hozzászólások, vita, válaszadás követi.

dr. Kisfalvi Tibor sk.,
az SZVT Marketing Szakosztályának elnöke,
a Pénzügyi és Ellenőrzési Szakosztályának mb. elnöke,
a GTE Ipargazdasági Szakosztályának titkára
(mobil: 06-20-352-23-11;
e-mail: kisfalvi.t@t-online.hu).